

	Центральнотукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Філософії та методології науки			
		Статус дисципліни: нормативна			
Галузь знань		03 «Гуманітарні науки»			
Спеціальність		032 «Історія та археологія»			
Освітня програма		Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»			
Рівень вищої освіти		третій (освітньо-науковий)			
Форма навчання		денна			
Курс		I курс			
Семестр		1,2 семестр			
Обсяг дисципліни		Кредити	3	Години	90
		Лекційні			16
		Практичні/семінарські			14
		Лабораторні			0
		Самостійна робота			60
Семестровий контроль		Залік (1 семестр)/екзамен (2 семестр)			
Викладач		Харченко Ю.В. – доктор філософських наук, професор			
Контактна інформація		kharchenkojv@gmail.com			
Кафедра		кафедра філософії, політології та психології			
Факультет		історії, бізнес-освіти та права			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)		<p>Пререквізити. Курс «Філософія та методологія науки» спрямований на засвоєння найважливіших питань філософії науки, методології науки, теорії пізнання. В процесі вивчення курсу особлива увага приділяється методологічним питанням, які мають велике значення для майбутніх учених, які працюватимуть у різних галузях наукового знання. Курс включає основні положення актуальних сьогодні у філософії методологій науки.</p>			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)		<p>Метою навчання є ґрунтовна підготовка майбутніх аспірантів у сфері філософії та методології науки, а також у сфері філософії пізнання, що передбачає поглиблення вже здобутих при вивченні фундаментальних філософських дисциплін навичок філософської рефлексії та активне їх залучення до науково-пізнавальної діяльності.</p>			
Компетентності		<p>Інтегральна компетентність: ІК Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері історичної науки, що передбачає глибоке переосмислення на основі сучасної методології і джерел наявних та продукування нових цілісних знань, впровадження сучасних досягнень історичної науки у професійну та/або науково-педагогічну діяльність.</p> <p>Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем. ЗК 2. Здатність створення та інтерпретації нових знань через наукове дослідження або інші передові вчення такої якості, що відповідають вимогам національного та міжнародного рівнів, до діяльності в інтернаціональних дослідницьких групах.</p>			

ЗК 3. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування нових ідей (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, в тому числі й у міждисциплінарних галузях.

ЗК 4. Готовність дотримуватись етичних норм у професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність до самоорганізації, планування й розв'язання задач власного професійного й особистого зростання.

ЗК 6. Здатність працювати автономно.

ЗК 7. Здатність знаходити, обробляти та критично аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 8. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 9. Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналом у галузі.

Фахові компетентності:

ФК 1. Володіти найбільш передовими, концептуальними та методологічними знаннями за спеціальністю 032 «Історія та археологія», уміння застосовувати їх у власних дослідженнях.

ФК 2. Готовність до міждисциплінарних досліджень та залучення методик інших наук.

ФК 3. Здатність застосовувати уміння критичного аналізу, оцінки і прогнозування нових та складних ситуацій.

ФК 4. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проекти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість створити нове знання.

ФК 5. Здатність до комунікації з широкою науковою спільнотою та громадськістю у своїй та суміжних галузях наукової та професійної діяльності.

ФК 6. Здатність ініціювати наукові проекти у галузі історичної науки та у професійній сфері діяльності, проявляти лідерство та автономність на всіх етапах їх реалізації.

ФК 7. Здатність дотримуватись етичних і моральних норм, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

ФК 8. Готовність до професійної діяльності, з урахуванням особливостей фаху історика та актуальних проблем сучасної гуманітаристики.

ФК 9. Здатність до популяризації науково-історичного знання.

ФК 10. Готовність до роботи з ресурсами, необхідними для докторського дослідження.

**Програмні результати
(Чому можна навчитися)**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

ПРН 1. Здатність до пошуку, аналізу та самостійної класифікації сукупності джерел, достатньої для реалізації дисертаційного дослідження.

ПРН 3. Уміння оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки і застосовувати їх у власних дослідженнях та/або під час науково-педагогічної діяльності.

ПРН 5. Уміння оцінювати ступінь висвітлення основних аспектів наукової проблеми та обґрунтовувати потребу її подальшої розробки.

ПРН 6. Готовність застосовувати основні наукові підходи і методи науково-дослідної діяльності; методи критичного аналізу

	<p>й оцінки сучасних наукових досягнень під час розв'язання дослідницьких і практичних завдань, у тому числі й у міждисциплінарних галузях.</p> <p>ПРН 8. Здатність проектувати та переконливо представляти групі фахівців проект науково-дослідної роботи для вирішення важливої проблеми в галузі.</p> <p>ПРН 9. Здатність дотримуватись етики наукових досліджень та принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.</p> <p>ПРН 10. Здатність презентувати результати дослідження у фаховому середовищі (конференції, круглі столи, наукові семінари) та широкому загалу (презентації, науково-популярні заходи та публікації).</p> <p>ПРН 11. Здатність завершити оригінальне наукове дослідження у вигляді дисертаційної роботи, заснованої на критичному аналізі джерел і синтезі наукових ідей та нових знань, і забезпеченій необхідним науковим апаратом.</p> <p>ПРН 13. Здатність інтегрувати власні науково-дослідні напрацювання до навчально-методичної роботи.</p> <p>ПРН 16. Уміння користуватися нормативно-правовими і програмно-методичними документами, що визначають роботу в науковій установі та закладі освіти; визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтувати необхідні внесення змін і готовність впроваджувати інноваційні прийоми у науково чи навчально-методичну роботу.</p> <p>ПРН 17. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення упродовж життя, відповідальність за навчання інших.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Лекція 1. Роль та призначення науки. Наука як предмет філософського дослідження.</p> <p>Лекція 2. Становлення наукового знання в історії філософії.</p> <p>Лекція 3. Становлення і розвиток сучасної науки. Основні періоди.</p> <p>Лекція 4. Структура наукового знання.</p> <p>Лекція 5. Розвиток наукового знання.</p> <p>Лекція 6. Наука як фундаментальна соціальна практика.</p> <p>Лекція 7. Науки як сфера етики.</p> <p>Лекція 8. Наука як явище культури.</p> <p>Лекція 9. Методологія наукового дослідження.</p> <p>Лекція 10. Рівні наукового пізнання.</p> <p>Лекція 11. Вплив філософії на формування наукової картини світу.</p> <p>Лекція 12. Синергетика та наука.</p> <p>Лекція 13. Значення наукової раціональності як філософської проблеми.</p> <p>Лекція 14. Метод і методологія. Класифікація методів.</p> <p>Лекція 15. Методологія індуктивізму.</p> <p>Лекція 16. Методологія фальсифікаціонізму.</p> <p>Лекція 17. Методологія конвенціоналізму.</p> <p>Лекція 18. Методологія історизму.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p style="text-align: center;">Критерії виставлення балів</p> <p>Критеріями оцінки є: виконання письмових завдань</p> <ul style="list-style-type: none"> • повнота розкриття питання; • системність, логічність, уміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи. <p>Максимальний бал за виступ з питань певної теми на</p>

	<p><i>семінарському занятті – 10 балів.</i></p> <p><i>До 15-ти балів</i> аспірант може отримати за виконані завдання <i>самостійної роботи</i> з певної теми, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.</p> <p><u>35 балів</u> аспірант може отримати за <u>індивідуальне науково-дослідне завдання.</u></p> <p>За виконання контрольних робіт аспірант отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:</p> <p>Максимальна кількість балів – 40 (1-ша робота), 30 (2-га робота).</p> <p>Результати контрольних робіт доводяться до відома аспірантів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.</p> <p>Перекладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.</p> <p>ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ</p> <p>З дисципліни «Філософія та методологія науки» передбачена така форма семестрового контролю, як <i>залік</i>, який проводиться наприкінці I семестру та <i>екзамен</i>, наприкінці II семестру.</p> <p>Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю. Залік виставляється за результатами роботи впродовж усього семестру.</p> <p>Усім аспірантам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано», за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку. У випадку отримання менше 60 балів (FX,F) за результатами семестрового контролю, аспірант обов'язково здійснює перекладання для ліквідації академзаборгованості.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Вимоги викладача</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засвоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій та семінарських занять, виконання самостійної роботи, написання. 2. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Як виняток допускається перекладання завдань. 3. Якщо студент відсутній із поважної причини, або бажає підвищити бал за різні види робіт (семінарське заняття, самостійну роботу) він має можливість здати виконані завдання на на консультації.
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p><i>Інформаційні ресурси:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Освітній портал ТДАТУ – http://op.tsatu.edu.ua - Наукова бібліотека ТДАТУ – http://www.nip.tsatu.edu.ua/biblioteka/ 2. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук – http://www.tsatu.edu.ua/shn/ 3. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського – http://www.nbuv.gov.ua 4. Сайт Українського філософського фонду – http://www.philosophy.ua
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Рекомендована література для опрацювання</p> <p><i>Першоджерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адо П. Що таке антична філософія? / П'єр Адо. Львів : Новий Акрополь, 2014. 428 с. 2. Адо П. Філософія як спосіб життя. Пер. з фр. О.

Йосипенко. Київ: Новий Акрополь. 2020. 312 с.

3. Арістотель. Метафізика / Пер. з давньогр. О. Панич. Київ: Темпора, 2022. 848 с.

4. Баумейстер А. Вспут до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : наук. посіб. / Андрій Баумейстер. Київ : Ін-т обдаров. дитини НАПН України, 2017. 236 с.

5. Вернадський В.І. Про науковий світогляд / Володимир Іванович Вернадський (пер. М.Кратко). – К.: НАН України; Центри гуманітарної освіти, 1996.-56 с.

6. Гадамер Г. Істина і метод / Ганс Георг Гадамер (пер. О.Мокровольський). К.: Юніверс, 2000. (Філософська думка).

7. Кун Т. Структура наукових революцій / Томас Кун; (пер.О.Васильєв) К.: Port- Royal,200 Г – 226 с.

8. Платон. Бенкет / перекл. Уляна Головач. Львів.: Видавництво Львівського Католицького Університету, 2005. 110 с.

9. Риккерт Г. Наука о природе и наука о культуре. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Упоряд. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. ІваноФранківськ: Г.М. Кушнір. 2018. С. 246–265.

Статті:

1. Kharchenko Julia, Kharchenko Sergej, Olena Sidorkina, Alla Fabrika and Oleg Rusul 2020 Features of application of fundamental knowledge in innovative space: ontological aspect E3S Web of Conferences **157**, 04012 (2020)

DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015704012>

2. Kharchenko Julia, Kharchenko Sergej, Lavrinenko Svetlana and Antipova Olga 2020 Management of social virtuum as a singular space-time continuum and its logistics: phenomenological divergence and convergence E3S Web of Conferences **175**, 15036 (2020) DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202017515036>

3. Kharchenko Julia, Sergej Kharchenko, Olena Sidorkina, Alla Fabrika and Oleg Rusul 2021 Sustainability of social being as an effect of transforming non-random events into constructive energy (synergetic and transcendent approaches) E3S Web Conferences Volume **258**, 07049 (2021) DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125807049>

Підручники:

1. Білецький І.П. Філософія науки (Навч. Посіб.) / І.П.Білецький, О.М.Кузь, В.Ф.Чешко. Х.: ХНЕУ, 2005. 128 с. (Харківський національний економічний університет).

2. Добронравова І.С. Новітня філософія науки (Підручник для студ.філос.ф-тівун-тів і аспірантів (для складання канд. іспиту з філософії та філософії науки))/ І.С.Добронравова, Т.М.Білоус, О.В.Комар. К. Логос, 2009. 244 с.

3. Максюта М.Є. Філософія науки (Навч.посіб.для підгот. Магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот.) / М.Є. МаксютаК.: Урожай, 2004. 418 с. (Національний аграрний університет).

4. Попович М. Наука шукає надійних фортець. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Упоряд. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. ІваноФранківськ: Г.М. Кушнір. 2018. С. 183–187.

5. Пікашова Т., Шашкова Л. Що є знання? Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Упоряд. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Г.М. Кушнір. 2018. С. 39–47.
6. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: (Підр. для студ.вищихнавч. закл.) / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. Л.: Світ,2006. 152 с.
7. Філософія науки (Конспект лекцій для аспірантів, пошукувачів та магістрів)/ Національний технічний ун-т України «Київський політехнічний ін-т»/ В.М.Пронський, С.М.Комунаров (уклад.). Київ,1997. 200 с.
8. Фірсова Л.В. Філософія науки (Навч. посіб. для студ.вищихнавч. закл.)/ Л.В.Фірсова, І.П.Черних, Я.М.Білик; Л.В.Фірсова(ред.). Х.: 1111В «Нове слово»,2003. 335 с.
9. Філософія науки та інноваційного розвитку (Навч.посіб.)/ Л.Чекаль (ред.), О.Павлова, С.Сторожук та ін. К.: Міленіум,2010. 340 с. бібліотечно-інформаційний ресурс Інституту агроєкології і природокористування НААН.